

daar zeker niet misplaatst'. Francken koos dus, blijkbaar in antwoord op wie de omgeving te druk vonden voor het beeld, voor de *Colloquia* als het boek waar Erasmus in bladert – dat boek, waarin, zo bedoelt hij wel, Erasmus blijk geeft het volksleven van zijn tijd scherp en met humor te hebben geobserveerd. Naar men weet, is het boek van de bronzen Erasmus van het begin af aan, vanaf het eerste stenen beeld van 1557, toch werkelijk het Nieuwe Testament of zijn Paraphrasen daarop (*Erasmus en Rotterdam*, 53). De *Colloquia* hebben trouwens sinds de ed. – 1522 tot doel de lezers 'Latiniores reddere et meliores', dat is: hen te brengen tot beter Latijns taalgebruik en tot een beter leven – en wilde men dat laatste bereiken, dan moest men de 'philosophia Christi', de leer van Christus, omhelzen en naleven, zoals die in het Nieuwe Testament is neergelegd. Kortom, er is geen scherpe tegenstelling tussen Erasmus' Bijbel en de *Colloquia*. En als 'kamergeleerde' was hij zeer geëngageerd bezig voor heel zijn tijd en al het volk (zie bijv. S. Dresden, 'Nova nubis species', in: *Forum der Letteren* 1971, 58 vv.). Hij was, in zekere zin, evenzeer of even weinig 'kamergeleerde' als Luther dat was, toen hij op de Wartburg de Bijbel vertaalde. Francken's kijk op Erasmus is die van zijn tijd. Als men Erasmus' boek als diens *Colloquia* zag, en wel, zoals hij, Francken, die zag – en zeker is dat een facet ervan! –, dan kon hij met de plaats van het beeld op de Groote Markt, zo blijkt, wel vrede hebben.

Wie dat niét had – mogelijk geeft Francken hem wel antwoord – was mr. J. B. Kan! Deze kenner van Erasmus, van 1873 tot 1896 rector van het Erasmiaans Gymnasium, doopte in 1893 zijn pen eens extra bedachtzaam in en produceerde voor de feestbundel van de Griekse professor Kontos (de '*Syllogus commentationum quam obtulerunt philologi Batavi viro clarissimo Constantino Conto*') een in het Latijn geschreven Colloquium: het Colloquium Mortuorum, een Samenspraak tussen Doden. De twee overledenen in gesprek zijn de Leidse professor in het Grieks, Cobet, en de grote Rotterdammer: Erasmus. Welnu, de laatste klaagt, dat men in Rotterdam een school heeft, die men onder zijn patronaat heeft geplaatst, zeker, en een standbeeld van hem – maar 'dat hebben ze, vergis ik me niet, voor zichzelf opgericht, niet voor mij! Ieder kent er het flauwe, voor de boeren verzonnen grapje (de '*iocus satis frigidus*') van het slaan van de klok en het omslaan van het blad.